

Et alvorlig brudd på Potsdamavtalen

dersom tyskerne er bortført

Frå Morgenbladets korrespondent

23/10 1946 LONDON, 1. GAR Det britiske utenriksdepartement vil ikke kommentere russernes deportering av tyske arbeidere ennå. Foreign Office framholder i dag at man ikke kjenner til om arbeidene er reist i henhold til frivillige kontrakter eller om de simpelthen er deportert. Kontrollkommisjonen for Tyskland undersøker saken med sikte på å skaffe et uttømmende materiale innen spørsmålet skal behandles i det allierte kontrollråds koordineringskomite. Men, framholder Foreign Office i ettermiddag, dersom arbeidene virkelig er bortført, anser man dette som et meget alvorlig brudd på Potsdam-avtalen.

Det er ikke kommet noen offisiell russisk uttalelse ennå. Det eneste som foreligger er en rekke avisartikler i russisk-kontrollerte Berliner aviser. De russiske myndigheter framholder her at det bare dreier seg om et lite antall tyske spesialister og som alle har reist frivillig og etter skriftlig kontrakt for et meget kort tidsrom. Mange flere tyske arbeidere har gjennom sine fagforeninger direkte søkt om å få arbeid i Sovjet-Unionen, framholder russerne. Dessuten heter det i disse avisartikler at britene og amerikane

nerne har gjort akkurat det samme med vitenskapsmenn og teknikere.

Men russerne går videre i avisartiklene og retter et voldsomt angrep på Vestmaktene for «anti-kommunistisk propaganda». Grovt skyts rettes mot sosial-demokratene som gikk seierrikt ut av valgene i Berlin. Sosial-demokratene betegnes som lakeier i tjeneste hos anonyme kretser utenfor Berlin. De sammenlignes med Göbbels.

Det feroligger nå en rekke britiske uttalelser i forbindelse med de beskyldninger russerne har rettet mot dem for å ha bortført tyskere. Britene slår fast at to grupper tyskere i sin tid ble bortført til England, nemlig atomforskere og tekniske

spesialister. Overføringen skjedde like etter at Tyskland var brutt sammen. Hensikten var å forhindre tyskerne om hvor langt tysk forskning var kommet i forhold til britisk, og å utnytte vitenskapsmennenes erfaring i sluttfasen av krigen mot Japan. Den gang var det ennå ikke opprettet noen kontrollkommisjon. Senere er alle disse tyskere reist fra England og befinner seg nå i aktivt arbeid i Göttingen. Blant disse vitenskapsmenn var også den berømte atomforsker Otto Hahn som fikk Nobelprisen i 1944.

En russisk rapport påstår at Hahn er i London sammen med 40 tyske vitenskapsmenn. Offisielt slås det imidlertid fast i dag at doktoren befinner seg i Göttingen. Han var i London i sommer ved et møte i Royal Society, og han håper å kunne reise til Stockholm i desember for å motta Nobelprisen.

Nye meldinger om deportering østover av tyske arbeidere og teknikere.

LONDON, 23. oktober. (Fra AFTEN-POSTENS korrespondent.) Det er nu hevet over enhver tvil at tyske vitenskapsmenn og teknikere fra Berlin og den sovjet-russiske sone i Tyskland i stor målestokk sendes til Sovjet-Russland, melder Daily Telegraphs korrespondent. De deporterte blir oppsøkt om natten av væpnede sovjet-russiske vakter og meddelt at de kan ta med seg familie og så meget av sitt innbo som de kan få plass til i en tredjedel av en vanlig jernbanevogn.

Personalet er bortført fra en rekke store industribedrifter i Berlin. Det dreier seg særlig om eksperter på elektrisk materiell og rakett-spesialister, men ved Askania-fabrikken er endog rengjøringskoner og kjøkkenhjelp sendt østover. Spesialtog på tilsammen 700 vogner er samlet på jernbanestasjonene i Øst-Berlin for å transportere de deporterte. Fra den sovjet-russiske sone utenfor Berlin synes deporteringen å foregå i enda større målestokk. Eksperter og fagarbeidere fra Siebel flyfabrikk i Halle, Junkerfabrikkene i Dessau og Zeiss optiske fabrikker er blitt shanghalet. Detaljerte beretninger foreligger fra flere steder.

En av de kidnappede, teknikeren John, var direktør for smelteverket i Staaken Quartz som arbeidet på britisk lisens. Han ble tatt av tysk politi i sin leilighet i den britiske sone, og ført fra arresten til den sovjet-russiske sone, hvor sovjet-russiske kommisserer meddelte ham at han øyeblikkelig måtte reise til Sovjet-Russland. Kl. 4 om morgenen tirsdag ble hans innbo hentet med lastebil og hans frue, deres 18 år gamle sønn og 17 år gamle datter ble ført bort. Kvinnene gråt bittert.

En ledende tysk ekspert, professor Habau, ble ført fra sin leilighet i Wilhelmshaven-distriktet av en sovjet-russisk offiser og to væpnede soldater kl. 7.30 tirsdag morgen, etterat hans hus hadde vært bevoktet siden kl. 3 om natten. Han fikk bare ta med seg en liten koffert, men etterlot en meddelelse om at han var blitt deportert på ubestemt tid til Sovjet-Russland mot sin vilje.

Det er høyst betegnende for de forventninger man nu stiller på britisk hold til de kommende forhandlinger i New York at pressen har forskanset seg bak en bemerkelsesverdig reservasjon og forsiktighet når det gjelder de russiske deportasjoner fra Tyskland. Det er en tilbredt mening i vel underrettede kretser her at denne utvikling i den russiske sonen i Tyskland ikke står i noen tilknytning direkte i hvert fall, til russiske hensikter om å styrke krigspotensialet, men meget mer må vurderes på bakgrunn av russernes enorme vanskeligheter med å gjennomføre sin femårsplan for landets økonomiske gjenreise. At russerne, vel vitende om de konsekvenser det fører med seg i forholdet til det tyske folk, har gått til så drastiske skritt for å sikre sin industriproduksjon på vitale områder, synes nærmest å antyde at Sovjet-Russlands økonomiske situasjon er uhyre spent.